

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 5. prosince 2012 v Praze, v senátě složeném z předsedy Mgr. Jana Kareše a soudců JUDr. Jaroslava Cihláře a JUDr. Miroslavy Strakové, **odvolání obžalované R. A.**, nar. xxx, proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 25.7.2012, sp.zn. 1T 135/2011, a rozhodl takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu se **napadený rozsudek zrušuje v celém rozsahu** a podle § 259 odst. 3 trestního řádu **se znovu rozhoduje** tak, že **obžalovaná R. A. je vinna, že společně s J. G., nar. xxx**

1) v období od 31.8. do 25.9.2008 a od 16.10.2008 do 17.10.2008 v Praze xxx, xxx, v místě tehdejšího bydliště, své nezletilé dceři M. G., nar. xxx, umožnila pobývat doma, přestože věděla, že nezletilá je na útěku z ústavního zařízení, kam byla umístěna na základě rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 18.7.2007, spisová značka P 350/95, který nabyl právní moci dne 23.4.2008, přičemž dále věděla, že nezletilá má plnit povinnou školní docházku, kterou v důsledku protiprávního pobytu doma zameškávala,

2) v době od 22.11.2007 do 29.7.2008 a od 30.8.2008 do února 2009 na výše uvedeném místě svého bydliště ponechávala doma nezletilého syna P. G., nar. xxx, přestože věděla, že nezletilý je na útěku z ústavního zařízení, do kterého byl umístěn na základě rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 12.12.2006, spisová značka P 350/95, který nabyl právní moci dne 7.2.2007, přičemž dále věděla, že v ústavním zařízení se má nezletilý připravovat na své budoucí povolání, což nečinil,

t e d y : dopustila se závažného jednání, aby zmařila výkon rozhodnutí jiného státního orgánu týkajícího se výchovy nezletilých dětí,

čímž spáchala

trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 3 alinea druhá trestního zákona

a odsuzuje se

podle § 171 odst. 3 trestního zákona **k trestu odnětí svobody v trvání dvou týdnů**, jehož výkon se podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 trestního zákona podmíněně odkládá **na zkušební dobu v trvání jednoho roku.**

Naproti tomu se podle § 226 písm.b) trestního řádu obžalovaná R. A. **zprošťuje obžaloby** Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 8 ze dne 23.4.2009, spisová značka Zt 43/2009 **v jejím bodě 2.)**, podle něhož

v době od 1.9.2008 do ledna 2009, na výše uvedeném místě, vědomě ponechávali v místě jejich bydliště nezletilého R. A., nar. xxx, nezl. P. A., nar. xxx, nezl. A. A., nar. xxx, a to bez závažného důvodu, přesto, že si byli vědomi toho, že nezletilí mají povinnost docházet do základní školy, přičemž s orgánem sociálně právní ochrany dětí ÚMČ Prahy 8 nespolečně pracovali, ačkoliv byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 19.12.2002, sp. zn. P 45/2002, který nabyl právní moci dne 24.4.2003, stanoven dohled nad výchovou těchto nezletilých, přičemž v důsledku tohoto jednání mají nezletilý R. nejméně 57 neomluvených hodin, nezletilý P. nejméně 57 hodin, nezletilá A. nejméně 55 neomluvených hodin,

čímž měla spáchat trestný čin ohrožování výchovy mládeže podle § 217 odst. 1 písm.b), c), odst. 3 písm.b), c) tr. zákona.

O d ů v o d n ě n í

I.

Dne 25.7.2012 rozhodl Obvodní soud pro Prahu 8, na podkladě obžaloby Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 8 ze dne 23.4.2009, v hlavním líčení napadeným **rozsudkem** tak, že obžalovaná R. A. spáchala trestný čin maření úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 3 alinea druhá trestního zákona, a to tím, že společně s odděleně stíhaným J. G.

- 1.) v období od 31.8. do 25.9. 2008, od 16.10.2008 do 17.10.2008, v Praze xxx, xxx v místě současného bydliště, svěřili jejich dceři, nezl. M. G., nar. xxx, péči o její mladší sourozence, a to přesto, že věděli, že je nezletilá na útěku z ústavního zařízení, kam byla umístěna na základě rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 18.7.2007, sp. zn. P 350/95, který nabyl právní moci dne 23.4.2008, přičemž dále

- věděli, že nezletilá má plnit povinnou školní docházku a v důsledku výše uvedené skutečnosti nezletilá zameškala nejméně 36 vyučovacích hodin,
- 2.) v době od 1.9.2008 do ledna 2009, na výše uvedeném místě, vědomě ponechávali v místě jejich bydliště nezletilého R. A., nar. xxx, nezl. P. A., nar. xxx, nezl. A. A., nar. xxx, a to bez závažného důvodu, přesto, že si byli vědomi toho, že nezletilí mají povinnost docházet do základní školy, přičemž s orgánem sociálně právní ochrany dětí ÚMČ Prahy 8 nespolupracovali, ačkoliv byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 19.12.2002, sp. zn. P 45/2002, který nabyl právní moci dne 24.4.2003, stanoven dohled nad výchovou těchto nezletilých, přičemž v důsledku tohoto jednání mají nezletilý R. nejméně 57 neomluvených hodin, nezletilý P. nejméně 57 hodin, nezletilá A. nejméně 55 neomluvených hodin,
  - 3.) v době od 22.11.2007 do 29.7.2008, dále od 30.8.2008 do února 2009, na výše uvedeném místě, ponechali doma nezletilého syna P. G., nar. xxx, přestože věděli, že nezletilý je na útěku z ústavního zařízení, do kterého byl umístěn na základě rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 12.12.2006, sp. zn. P 350/95, který nabyl právní moci dne 7.2.2007, přičemž věděli, že v ústavním zařízení se nezletilý připravoval na své budoucí povolání, což v místě bydliště obviněných nedělal.

Obžalovaná R. A. byla napadeným rozsudkem za výše uvedený trestný čin odsouzena podle § 171 odst. 3 tr.zák. k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, jehož výkon byl podle § 60a odst. 1 a § 60a odst. 2 tr.zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let za současného vyslovení dohledu.

II.

Dne 15.8.2012 podala v zákonné lhůtě **obžalovaná odvolání** proti výroku o vině i trestu. V odůvodnění odvolání prostřednictvím obhájce uvedla, že rozsudek napadá ve všech jeho výrocích, zejména pro nesprávné právní hodnocení, nicméně vytýká i vady v rovině skutkových hodnocení i v rovině procesní.

Strana obhajoby vytkla, že obvodní soud nevedl žádné úvahy ohledně aplikace § 171 odst. 3 tr.zák., ale automaticky přejal popis skutku ze svého předchozího rozhodnutí, odkázal na své předchozí skutkové závěry a stejně automaticky tyto skutky označil za trestný čin podle § 171 odst. 3 tr.zák. Obvodní soud nevyložil, jakými úvahami se při aplikaci zákonného ustanovení na daný případ řídil a v čem je naplnění znaků skutkové podstaty shledáváno. Soud při užití druhé aliny § 171 odst. 3 tr.zák. nevezl dostatečně v úvahu, že tuto skutkovou podstatu nelze aplikovat již jen proto, že v případě všech tří dílčích útoků byl orgánem, který vydal mařené rozhodnutí, soud a *nikoli jiný státní orgán*. Na maření výkonu *soudního* rozhodnutí se vztahuje první alinea dané skutkové podstaty, její aplikaci však v daném případě brání nenaplnění zákonného znaku maření výkonu úředního rozhodnutí „poté, co proti němu (obviněnému) byla bezvýsledně použita opatření v občanském soudním řízení směřující k výkonu rozhodnutí soudu o výchově nezletilých dětí“.

I pokud by bylo lze v daném případě aplikovat druhou alineu skutkové podstaty § 171 odst. 3 tr.zák., pak bylo na místě zdůvodnit naplnění znaku skutečně *závažného* (tj. nikoli jen prostého, nikoli kriminálně závažného) jednání směřujícího k zmaření výkonu úředního rozhodnutí. Otázku závažnosti však soud v napadeném rozsudku v sepjetí s konkrétními skutkovými zjištěními nevyložil, ani k tomu nevedl příslušné skutkové úvahy, jimž rozhodnutí Nejvyššího soudu znovu otevřelo prostor. Pokud jde o útok bodem 1), pak M. byla v bytě obžalované zadržena pouze jednou, což neopodstatňuje závěr, že v bytě pobývala 26

dní. Počet zameškaných 36 vyučovacích hodin rozhodně neopodstatňuje naplnění kvalifikovaného znaku závažnosti, v této souvislosti neměl být opominut názor dovolacího soudu o tom, že rozsah zameškaných vyučovacích hodin nedosáhl intenzity *trestní odpovědnosti*. Obdobné platí ohledně útoku uvedeného pod bodem 2), kde počet neomluvených hodin dětí rozhodně nemůže opodstatnit kriminalizaci. K bodu 3) lze uznat, že v případě nezletilého P. jde o časové období delší než u M., nicméně ani v tomto případě nebyl prokázán pobyt syna doma ve větším počtu než několika případech, kdy tam byl viděn. Nutno ovšem přihlídnout k tomu, že P. ve svých sedmnácti letech patřil mezi permanentní útěkáře z výchovného ústavu, v dobách svých útěků se zdržoval mnohdy u různých kamarádů, jednalo se o projev jeho vlastní svobodné vůle, který obžalovaná mohla těžko ovlivnit. I kdyby po návštěvě syna informovala policii či jej prostě nevpustila do bytu, neznamená to, že by se do dětského domova vrátil či že by druhý den neutekl znovu; její jednání (resp. nekonání) tedy ani nebylo v kauzální souvislosti s daným následkem. K tomu, že byl P. vyřazen z povinné školní docházky, došlo v důsledku jeho útěků, tedy opět pouze v důsledku projevu jeho vůle. Nelze dovozovat, že se tak stalo vinou obžalované či dokonce že za to je trestně odpovědná, když za daných okolností neměla povinnost zajistit dítěti střední (učňovské) vzdělání. Ani v tomto případě soud neuvádí, v čem spočívá kvalifikovaná *závažnost* jednání obžalované, které by směřovalo k jedinému škodlivému následku v podobě nevykonávání ústavní péče.

Je na místě, aby městský soud napadený rozsudek zrušil a obžalovanou zprostil obžaloby, případně aby řízení zastavil či věc postoupil orgánu příslušnému ve věcech přestupkových.

Státní zástupkyně v rámci veřejného zasedání zhodnotila napadený rozsudek jako správný, a navrhla, aby odvolání bylo jako nedůvodné odvolacím soudem zamítnuto.

III.

Dne 15.10.2012 byla věc s včas podaným odvoláním obžalované předložena městskému soudu. **Městský soud v Praze** jako soud odvolací z podnětu podaného odvolání ve smyslu § 254 tr.ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které předcházelo, načež **dospěl k následujícím zjištěním a závěrům**.

Pokud jde o **procesní stránku** věci, odvolací soud nezjistil žádné podstatné vady řízení, které by mohly mít vliv na správnost a zákonnost rozsudku a opodstatnily tak jeho zrušení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr.ř.

K dosavadnímu postupu řízení lze shrnout:

1. Dne 23.4.2009 podalo státní zastupitelství k obvodnímu soudu obžalobu pro jednání, jak popsáno výše pod třemi body v oddílu I. tohoto rozsudku, v němž obžaloba spatřovala trestný čin ohrožování výchovy mládeže podle § 217 odst. 1 písm. b), c), odst. 3 písm. b), c) tr.zákona.

2. Dne 24.2.2010 obvodní soud po provedeném dokazování obžalovanou spolu s jejím druhem G. uznal rozsudkem na vinu po skutkové i právní stránce zcela ve smyslu obžaloby a odsoudil obžalovanou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku se zařazením k výkonu trestu do věznice s ostrahou.

3. Dne 11.5.2010 městský soud k odvolání obžalované při nezměněném výroku o vině svým rozsudkem výrok o trestu zmírnil tak, že obžalovanou odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců se zařazením k výkonu trestu do věznice s dozorem.

4. Dne 21.12.2010 k dovolání obžalované Nejvyšší soud usnesením oba rozsudky zrušil a přikázal obvodnímu soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

5. Dne 25.7.2012 obvodní soud rozhodl v jediném jednání hlavního líčení bez doplňování dokazování na základě usnesení Nejvyššího soudu napadeným rozsudkem. (Zjevný průtah v řízení mezi rozhodnutím Nejvyššího soudu a obvodního soudu byl způsoben trvalejší nekontaktností obžalované, kdy až po vydání příkazu k zatčení a jejím následném návratu ze zahraničí byly splněny procesní podmínky pro konání hlavního líčení.)

Ustanovení trestního řádu, jimiž se má zabezpečit objasnění věci nebo právo obhajoby nebyla v řízení porušena, dokazování bylo již v hlavním líčení před vyhlášením v pořadí prvního rozsudku provedeno v úplnosti ve smyslu § 2 odst. 5 tr.ř. Po vrácení věci soudu prvního stupně bylo k závěrečným řečem a návrhům přistoupeno za situace, kdy ani Nejvyšší soud další doplňování dokazování obvodnímu soudu neuložil, ani žádná ze stran doplnění nepožadovala.

Pokud jde o **skutková zjištění** napadeného rozsudku, odvolací soud je – tak jako v případě, kdy rozhodoval ve věci poprvé – přijal za logicky vyvozená z provedených důkazů, tedy za správná. Třeba zdůraznit, že skutkový stav, jak byl zjištěn v pořadí prvním rozsudkem obvodního soudu ze dne 24.2.2010, nebyl ani Nejvyšším soudem zpochybněn či shledán z jiných důvodů nedostatečným. Předchozí rozsudky obvodního a městského soudu byly dovolacím soudem zrušeny pouze proto, že podle právního názoru Nejvyššího soudu byly v řádném řízení ze zjištěného skutkového stavu vyvozeny nesprávné trestně-právní závěry. Z tohoto hlediska lze pochopit, že obvodní soud ponechal skutková zjištění v tomtéž stavu a tvaru, jak byly uvedeny v předchozích rozsudcích obvodního a městského soudu. Odvolací soud zároveň zdůrazňuje, že skutkovou stránkou věci se z podnětu tehdejších odvolacích námitek obžalované zevrubně zabýval v odůvodnění svého rozsudku ze dne 11.5.2010 na stranách páté až sedmé, na což nyní především odkazuje, tím spíše, že také Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí z tohoto skutkového stavu jako daného vycházel. Ve stručnosti a obecnosti zde lze shrnout, že jednání obžalované (ve smyslu § 89 odst. 2 tr.zákona), jehož se dopustila v rámci plnění, resp. neplnění zákonných rodičovských povinností, byla v rámci dokazování věnována mnohostranná pozornost. Městský soud ve svém předchozím rozsudku poukázal na to že skutková zjištění, jak prezentována v lapidárních tzv. skutkových větách výroku rozsudku, nutno chápat v jejich konkrétních souvislostech a kontextech. Skutková zjištění tak vyplývají i z podrobnějších pasáží odůvodnění rozsudku, např. i z podání obsahu provedených svědeckých výpovědí a dalších důkazů, jak byly soudem označeny za věrohodné, podstatně pravdivé. Odvolací soud již dříve zdůraznil, že v případech daného typu – složitých jak ze skutkových, tak i právních hledisek – je zajisté možno (za pomoci vytrhování a izolace dílčích prvků či formulací popisu komplexního jednání z jeho kontextů) daný případ těžkých výchovných a edukačních nedostatků dezinterpretovat až *ad absurdum*, zároveň vysvětlil, proč se takto vedeným výkladům skutkového děje neotevřel.

Na druhé straně ovšem odvolací soud do jisté míry uznává odvolací námitku, že v důsledku významně jiného trestně-právního náhledu na daný případ, jak jej judikoval Nejvyšší soud, bylo na místě adekvátně tomu i skutková zjištění nahlédnout z poněkud jiného úhlu, totiž z úhlu nově užitě právní kvalifikace. Jinak řečeno, při zachování totožnosti skutku – ve smyslu rozsáhlé judikatury k § 220 tr. řádu, podle níž je totožnost skutku zachována již jen částečnou shodou jednání nebo následku – bylo na místě skutková zjištění redefinovat z hlediska skutkové podstaty nikoli již trestného činu ohrožování výchovy mládeže, ale trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. V daném případě v důsledku právního posunu některé skutkové okolnosti (závěry), významné z hlediska skutkové podstaty

ohrožování výchovy mládeže, ztratily na významu, význam jiných okolností pak z nového právního hlediska posílil. Celkově lze říci, že novou právní kvalifikací, judikovanou Nejvyšším soudem, došlo k eliminaci, k zjednodušení a zúžení dříve komplexněji pojatého inkriminovaného jednání. Došlo k zdůraznění složky jednání (§ 89 odst. 2 tr.zák.) spočívající v tom, že obžalovaná prakticky podporovala své děti M. a P. v útěkářství z ústavního výchovného zařízení tím, že jim poskytovala doma opakovaně zázemí, nevedla je patřičně ať již k dobrovolnému či nucenému návratu do výchovného zařízení, zřízeného k tomu, aby dočasně suplovalo těžké výchovné deficity v rodině a pokusilo se otevřít edukačně těžce zanedbaným dětem jejich výchovou a vzděláváním nadějnější vyhlídky nežli jsou nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách, hovění si v tupé nečinnosti a otevřenost k majetkové kriminalitě, k čemuž v důsledku nedostatků v domácí výchově zjevně směřovaly.

Z výše uvedeného důvodu (a ještě i z důvodu, o němž bude pojednáno níže) odvolací soud rozsudek ve výroku o vině podle § 258 odst. 1 písm. b) tr.zák. zrušil a vlastním rozsudkem na podkladě obvodním soudem již dříve správně zjištěného skutkového stavu napravil formální či spíše *formulační vady* výroku napadeného rozsudku, když v intencích nového trestně-právního náhledu na věc, jak byl rozhodným způsobem stanoven kasačním usnesením Nejvyššího soudu, skutkové věty pod body 1) a 3) přeformuloval tak, aby výstižněji odpovídaly nově užitě právní kvalifikaci. Tuto úpravu *popisu skutku* (nikoli skutkových zjištění) odvolací soud mohl vlastním rozsudkem učinit v souladu se zákonem, jak na to poukazuje bohatá judikatura k dané otázce (např. RT 38/2006 a řada dalších obdobných rozhodnutí Nejvyššího soudu). Další odvolací námitky, které směřovaly proti skutkovým závěrům, odvolací soud odmítl jako nedůvodné, za daného stavu věci ostatně i již nerelevantní, zpozdilé. Tolik ke skutkové stránce případu.

Pokud jde o **trestněprávní kvalifikaci** jednání obžalované, uvedeného pod body 1) a 3) napadeného rozsudku, jako trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 3 alinea druhá trestního zákona, městský soud uznává správnost, resp. náležitost této trestně-právní kvalifikace, neboť vychází z právního názoru, vyjádřeného v kasačním usnesení Nejvyššího soudu. (Tento právní názor je ostatně i v souladu s předchozí judikaturou, viz např. TR NS 28/2006-7 923, dle jehož právní věty „trestný čin maření úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 3 tr.zákona lze spáchat nejen aktivním jednáním (konáním), ale též opomenutím takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle rozhodnutí soudu nebo podle schválené dohody o výchově nezletilých dětí, např. umožněním protiprávního pobytu nezletilého dítěte ve svém bydlišti.“) Tímto hmotně-právním názorem nadřízeného soudu, stanoveným v kasačním usnesení v řízení v dané trestní věci, byly procesní soudy ve smyslu § 265s tr.ř. striktně vázány. K námitce obhajoby, že jednání pachatelky nemůže být zahrnuto pod *druhou alineu* § 171 odst. 3 tr.zákona, neboť obžalovaná nemařila výkon rozhodnutí *jiného* státního orgánu (než soudu), může městský soud pouze suše konstatovat, že právní názor nadřízeného soudu na kvalifikaci daného jednání v dané trestní věci je dle zákona povinen respektovat, i kdyby snad na danou právní otázku měl jiný právní názor.

Obdobné platí i k dalším eventuálním odvolacím námitkám právní povahy. V jednání pachatelky (byť i z povahy věci omisivním ve smyslu § 89 odst. 2 tr.zákona) jde o protiprávní jednání zaviněné přinejmenším v tzv. nepřímém úmyslu dle § 4 alinea b) tr.zákona, neboť se rozumí, že pokud by obžalovaná jako matka nezletilých útěkářů z výchovného zařízení nebyla s daným následkem svého jednání – které bylo zajisté jednou z nejvýznamnějších a nejbezprostřednějších příčin daného následku v podobě maření výkonu ústavní výchovy M. a P. – srozuměna, pak by nejednala tak, jak jí je kladeno za vinu, ale jednala by jinak, ve

prospěch naplňování ústavní výchovy obou nezletilců, jak bylo za daných okolností její rodičovskou povinností, tedy ve smyslu navrácení obou starších dětí do výchovného zařízení (str. 6 kasačního usnesení Nejvyššího soudu). K námitce, podle níž inkriminované jednání obžalované přinejmenším nenaplňuje znak *závažného* jednání, městský soud v intencích kasačního usnesení uvádí, že jestliže rodič svému dítěti, jež je zjevně na útěku z výchovného ústavu, umožní po řadu dní a nocí pobývat byt' i nikoli nepřetržitě doma a mít tam své zázemí na útěku, jestliže rodič nevynaloží patřičně účinné úsilí či opatření k tomu, aby se do výchovného zařízení dítě neprodleně vrátilo (např. v součinnosti s orgány péče o děti, ať již v místě bydliště či ve výchovném ústavu, které zná a na něž má kontakty), pak jde o jednání ve smyslu dané skutkové podstaty *závažné*.

Z hlediska tzv. materiální stránky i v daném konkrétním případě jde ve smyslu § 3 odst. 2, 4 tr.zákona o jednání více než nepatrně společensky nebezpečné. Městský soud případ z podnětu podaného odvolání nahlížel i z hlediska materiálního znaku, resp. i z hledisek principu subsidiarity trestní represe a zásady *ultima ratio*. (Tyto zásady, pronikající do oblasti trestního práva z oblasti práva ústavního, zajisté platily a bylo nutno je mít na zřeteli i v době účinnosti starého zákona, byt' svého explicitního vyjádření došly až v ustanovení § 12 odst. 2 nového trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.) Z materiálních hledisek nutno zdůraznit, že do *trestní* polohy případ posiluje zejména vysoká intenzita společenského zájmu na tom, aby bylo respektováno rozhodnutí o ústavní výchově nezletilých, které jsou hendikepovány nedostatečně stimulujícím, závadovým rodinným prostředím, tak aby i tyto děti mohly nahlédnout, že při troše pozitivního úsilí (k němuž bez výchovného nucení či bez názorného nasměrování ze strany dospělých mohou z povahy věci sotva dospět) by mohly mít před sebou – při přijetí určitého souboru hodnot civilizované společnosti, při osvojení si pravidelnějšího denního režimu a pracovních návyků – lepší perspektivy než je přežívání ze dne na den na nízkých sociálních dávkách, v lepších případech doplňovaných z výtěžků občasných „brigád“ nekvalifikovanými pracovními činnostmi, v horších případech doplňovaných z výtěžků majetkové či dokonce násilné kriminality. Jinak řečeno, právě vysoký význam uvedeného konkrétního chráněného zájmu, který byl inkriminovaným jednáním obžalované závažně poškozen – jakož i obtížná napravitelnost daného druhotného následku v podobě zanedbání s postupem času rychle ubývajících šancí na korekci předchozích rodinných výchovných deficitů v době, kdy se nezletilec ještě vyvíjí – , činí jednání obžalované, jímž významně přispívala k maření nařízené ústavní výchovy M. a P., více než nepatrně společensky nebezpečným a škodlivým, tedy trestným dle trestního zákona.

Odvolací soud uznal také správným názor, že aplikace nového trestního zákoníku (zák. 40/2009 Sb.) na daný případ pro pachatelku není příznivější (trestní sazba dle nového zákona je naopak přísnější), nebyl tedy důvod k použití pozdějšího zákona ve smyslu § 16 tr.zákona, resp. resp. § 2 tr. zákoníku.

Pokud jde o **výrok o trestu**, ten musel být ve smyslu § 258 odst. 2 tr. řádu zrušen již jen v důsledku zrušení výroku o vině. Odvolací soud mohl i o tomto výroku na podkladě daných skutkových zjištění znovu rozhodnout, aniž by musel věc vracet soudu prvního stupně k doplnění, proto tak ve smyslu § 259 odst. 1, 3, tr.ř. učinil.

Při stanovení druhu a výměry trestu odvolací soud postupoval podle zákonných vodítek hlavy čtvrté obecné části trestního zákona, když ve smyslu § 23 odst. 1 tr.zák. a § 31 odst. 1 tr.zák. přihlédl k stupni nebezpečnosti činu pro společnost (§ 3 odst. 4 tr.zák.), k možnostem nápravy a k poměrům pachatelky.

Stupeň společenské nebezpečnosti činu zvyšuje a pachatelce přitěžuje zejména míra významu dotčeného chráněného zájmu v daném konkrétním případě a míra poškození i sekundárního objektu, jak o tom bylo pojednáno již výše v rámci právních úvah o míře závažnosti či společenské škodlivosti skutku z trestně-právních hledisek. Přitěžujícím faktorem je i trestní minulost pachatelky, která byla jednou potrestána devítiměsíčním nepodmíněným trestem odnětí svobody pro spáchání trestného činu krádeže podle § 247 odst. 2 tr.zák.; intenzitu této přitěžující okolnosti snižuje, že k tomu došlo před více než deseti lety. Z hlediska osoby či profilu pachatelce však přitěžují i další odsouzení v minulosti dávnější i nedávnější, zejména pro majetkovou trestnou činnost; je však faktem, že v dalších čtyřech případech šlo vždy o podmíněné tresty odnětí svobody, k jejichž přeměně následně nedošlo, tedy ohledně nich platí fikce neodsouzení a nelze k nim konstatovat recidivu. Nicméně fakt, že inkriminovaného jednání se obžalovaná dopustila ve zkušební době podmíněného odsouzení pro trestný čin ohrožování výchovy mládeže obdobným jednáním vůči vlastním dětem, na jejichž výchovu patřičně nedbala, je však relativně významný a hovoří v její neprospěch.

Na druhé straně stupeň společenské nebezpečnosti relativně snižuje a pachatelce polehčuje řada faktorů, které zejména ve svém souběhu a synergii opodstatňují učinění závěru o přec jen relativně nižší míře viny, jež – po takřka čtyřech letech uběhlých od inkriminovaného jednání – opodstatňuje uložení jen velmi mírného podmíněného trestu odnětí svobody při samé spodní hranici trestní sazby § 171 odst. 3 tr.zákona (odnětí svobody až na jeden rok), zároveň i na samém spodku obecné sazby zkušební doby. Tak odvolací soud, přihlížející při tom i k řadě dílčích odvolacích námitek, při ukládání velmi mírného podmíněného trestu vycházel zejména z toho, že :

- způsob provedení činu spočíval nikoli v aktivním zlovolném jednání, ale v omisivním nekonání dílčí rodičovské povinnosti;

- situace obžalované v pozici matky byla objektivně ztížena vyšším počtem menších dětí, o jejichž základní potřeby se musela ve velmi stísněných bytových podmínkách při skrovných finančních příjmech současně starat;

- obžalovaná byla dále ve směru náležitého striktního plnění rodičovských povinností výrazně hendikepována silou rodových tradic a koneckonců i přirozeným citovým a etickým dilematem každé matky, jež by se ocitla v situaci, kdy u ní hledá pomoc dítě ústavní výchovu zjevně subjektivně nesnášející a odmítající;

- míru viny obžalované relativně (v poměru k spoluobviněnému G.) snižuje i okolnost, že povinnost uplatnit přísnost a nesmlouvavost vůči starším dětem P. a M. byla z tradice i přirozenosti především na otci, který v rodině nechyběl;

- byť se na případy daného typu daná skutková podstata vztahuje, lze mít za to, že jejím obvyklejším a významnějším účelem je postihovat především závažnější jednání znesvářených rodičů, kteří nerespektují rodičovská práva druhého (např. na styky s dítětem), čímž často velmi závažně poškozují dítě v jeho emocionální sféře, jakož i práva druhého rodiče, případně jednání namířená aktivně a zlovolně, případně i proti vůli dítěte, vůči zákonným opatřením státních orgánů, pověřených plněním pomocných či zástupných rolí v péči o děti;

- z důkazů – koneckonců i listin a rozhodnutí pocházejících z tzv. opatrovnických spisů – je zřejmé, že obžalovaná se do určité míry snažila spolupracovat s orgány péče o děti, které s ní byly v místě bydliště ve frekventovaném styku, otevírala svůj domov kontrolám ze strany orgánu péče o děti;

- nejsou v daných souvislostech nevýznamná zjištění orgánů péče o děti, že i při velmi nepříznivých bytových, hygienických a majetkových poměrech v rodině obžalované, děti v rodině alespoň citově nestrádaly, obžalovaná dětem neublížovala tělesně ani psychicky,

nepoznamenávala je těžce na duši výlevy nenávisti, nezájmem či citovým chladem (což svým způsobem vyplývá i z toho, že nezletilí M. i P. doma hledali a nacházeli útočiště, starší děti byly vedeny k tomu aby kooperovaly při péči o mladší sourozence);

- k výše uvedeným polehčujícím okolnostem objektivní i subjektivní povahy nutno přičíst i relativně méně závažnou formu v podobě nepřímého úmyslu a relativně nižší míru zavinění, charakterizovaného deficitem v oblasti právního vědomí pachatelky a v možnostech adaptace na většinové kulturní vzorce;

- pokud jde o pohnutku, třeba zdůraznit, že omisivní jednání obžalované, jímž mařila ústavní výchovu nezletilců, dle všeho nebylo nesené zlomyslností, nenávistí, neoprávněnou ziskovostí či jinou zavrženímhodnou motivací, ale do značné míry nedostatkem vloh a sil k překonání netečnosti;

- byť to ve starém trestním zákoně nebylo zcela explicitně vyjádřeno jako v ustanovení § 39 odst. 3 nového trestního zákoníku, i dříve platilo jako nepsané pravidlo rozhodovací praxe, že delší časový odstup verdiktu o vině a trestu od doby páčání trestné činnosti – zejména trvalo-li soudní řízení dlouho a došlo-li v něm posléze ve prospěch pachatele k zrušení dřívějších verdiktů Nejvyšším soudem s výtkou právních chyb v postupu soudů nižších – je faktorem opodstatňujícím uložení relativně mírnějšího trestu: městský soud tedy i k délce procesu a procesní peripetii dovolacího řízení při ukládání trestu přihlédl.

Pokud jde o **zprošťující výrok ohledně bodu 2.) obžaloby**, vycházel městský soud opět důsledně z právního názoru Nejvyššího soudu, uvedeného na straně šesté v předposledním odstavci kasačního usnesení. Názor Nejvyššího soudu, podle kterého rozsah neomluveně zameškaných hodin povinné školní docházky v případě menších dětí R., P. a A. nedosahuje takové intenzity, aby z něj bylo možno usuzovat na natolik vysoký stupeň společenské nebezpečnosti, že by z něj bylo nezbytné vyvozovat trestní odpovědnost. (Z podnětu odvolání ovšem městský soud zdůrazňuje, že tento názor Nejvyššího soudu se zcela zřejmě vztahuje pouze k bodu druhému obžaloby, nikoli k bodům, které se týkají nezletilých M. a P., jejichž případ je významně odlišný a existují zde z hlediska trestně-právního posouzení daleko podstatnější okolnosti nežli počet případně zameškaných vyučovacích hodin.)

Odvolací soud v povinném respektu k právnímu názoru Nejvyššího soudu v bodě 2.) obžaloby obžalovanou – jak to měl učinit již obvodní soud – na vinu neuznal. Při změněném hmotně-právním konceptu oproti předchozímu stavu městský soud (na rozdíl od svého předchozího názoru uvedeného v rozsudku z 11.5.2010) konstatoval, že jednání uvedené v obžalobě z trestně-právních hledisek nelze pojímat jako jediný komplexní skutek, ale je na místě každý číselný bod obžaloby mít za oddělitelný dílčí skutek, a to zejména proto, že každé ze tří zvlášť uvedených protiprávních jednání se odvíjelo od jiného rozhodnutí tzv. opatrovnického soudu, v příslušné skutkové větě vždy specifikovaného. Také proto nemohlo dojít k pouhému tzv. „vypuštění“ jednání uvedeného pod bodem 2.) z výroku o vině, ale muselo o něm být rozhodnuto zprošťujícím výrokem. Posouzení daného maření výkonu ústavní výchovy u M. a P. jako dvou samostatných trestných činů brání ustanovení § 258 odst. 4 tr.ř., tedy při absenci odvolání podaného v neprospěch obžalované ji nelze v odvolacím řízení uznat na vinu spácháním dvou trestných činů, jestliže napadeným rozsudkem bylo jednání kvalifikováno jako trestný čin jediný. Městský soud vážil, zda je na místě obžalovanou pro toto dílčí jednání, které není trestným činem, zprostit obžaloby či rozhodnout o postoupení věci v tomto rozsahu k přestupkovému řízení pro podezření ze spáchání přestupku na úseku školství a výchovy mládeže podle § 31 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, a dospěl k závěru, že za daného stavu věci, kdy je pachatelka za příbuzné jednání zároveň odsouzena v trestním procesu, postoupení dílčího relativně dávného skutku

k přestupkovému řízení by již nebylo rozumným, účelným a hospodárným řešením, případný postih v přestupkovém řízení – problematický v daném poměrně komplikovaném případě i z hlediska zásady *ne bis in idem* – by nemohl mít reálného významu.

P o u ě n í : Tento rozsudek není možno napadnout odvoláním, lze však proti němu podat ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení dovolání prostřednictvím soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni (§ 265e tr. ř.). O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud (§ 265c tr. ř.). Právo podat dovolání přísluší Nejvyššímu státnímu zástupci na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce anebo i bez takového návrhu pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného, a dále obviněnému pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká (§ 265d odst. 1 tr. ř.). Obviněný tak může učinit pouze prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 tr. ř.). V dovolání musí vedle obecných náležitostí podání (§ 59 odst. 3 tr. ř.) být uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu i z jakých důvodů dovolatel napadá a čeho se domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) – l) nebo § 265b odst. 2 tr.ř., o které se dovolání opírá. Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda je podává ve prospěch nebo v neprospěch obviněného. Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

V Praze dne 5. prosince 2012

Mgr. Jan K a r e š , v.r.
předseda senátu